

In 't oog zijn daân, in 't hart Zijn wetten

Geachte vergadering!

Een dure plicht. Zo noemt de psalmberijming de herdenking van ondervonden gunsten Gods. Mei anno 1968 was er erkentelijkheid voor het vijftigjarig bestaan van onze Staatkundig Gereformeerde Partij. Tien jaar later kwam weer het jaar van oprichting ter sprake. "Wellicht is het nog donkerder dan toen wij begonnen in 1918... Laat ons *onze hoop stellen op God, in 't oog Zijn daân, in 't hart Zijn wetten*. Niet gaande uit de wereld, maar daarin bewaard van den boze. Ziende op Hem, Die gezegd heeft: Hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen." Aldus het slot van de partijrede in 1978. Van 't jaar bereikt de partij de pensioengerechtigde leeftijd. Zij zal van zulk een recht, indien dat al voor partijformaties bestond, geen gebruik maken. Wij zouden niet kunnen. Wij zouden niet mogen. En zouden wij het willen?

Onze dure plicht om te gedenken zullen wij echter niet verzaken. Doch wel zo doen dat wij Gods daden en Zijn gunsten in het oog vatten. In 't oog Zijn daân.

Beide voorgangers als partijvoorzitters kwamen er nauwelijks aan toe om te herdenken. Toen de partij vijf en twintig jaren telde verkeerde ons land midden in de oorlog. Eerst in 1958 ging dominee Zandt in zijn inleiding op de partijrede vrij uitvoerig in op het veertigjarig bestaan van de SGP. Hij riep in gedachten de opgebonden nood, die tot oprichting drong. Hij noemde de felle bestrijding, waaraan de partij al die jaren bloot stond. O.a. citeerde hij een persbericht kort voor de Kamerverkiezingen in 1956, waarmee een journalist het zo ver dreef, dat de dag een gezegende dag mocht heten, waarop Ds. Zandt het land uitging. Toen dominee Zandt vijf jaren naderhand overleed, luidden de klanken in de pers aanmerkelijk anders. Wijlen de heer Van Dis haalde in zijn gedachtenisrede in de "Broederkerk" te Kampen op de dag van de begrafenis een aantal uitspraken aan. Of zou er daarin hier en daar van deze of gene toch een lichte zucht van opluchting doorgeklonken hebben? Ten zeerste verweerde dominee Zandt zich in genoemde rede van 1958 tegen de aantijging dat de SGP, gering als zij is, weinig kan utruchten in het politieke krachtenveld. "Had het getuigenis van Noach geen waarde, al was het dat brijwel geen enkele tijdgenoot daarnaar

luisterde? Had het getuigenis van Israëls profeten, bij de onwil van Israëls volk om zich daarnaar te gedragen, ook al geen waarde?"

Verder somde hij vele dingen op waar de SGP voor opkwam. En nog steeds tot op deze dag voor opkomt. Niet om de partij hoog op het paard te zetten, waar zij toch geheel afhankelijk is van de genade Gods, en uit zichzelf en in zichzelf niets is.

Mag ik nog even terugkomen op wat tot de oprichting van de SGP drong? Ds. Golverdingen haalt in zijn levensbeschrijving van onze eerste partijleider de uitdrukking aan van Ds. Kersten, die hij een rake typering noemt, namelijk gericht op de kerk en het eigen geestelijke leven. Ds. Kersten: "Men bouwt aan een Chinese muur om de kerk heen: Terugtrekken uit de wereld, geen bemoeien met de politiek, geen christelijke school. We raken zomaar verder uit de koers."

Geen Chinese muur, zoals misschien sommigen nog wensen om daarachter te schuilen. Wel een partij tot Wet en Getuigenis als een ijzeren pilaar en als een koperen muur tegen zoveel, dat zich in dit land verhief. David was de kleinste, lezen wij. De drie grootsten uit zijns vaders huis waren Saul nagevolgd. Ook David verscheen op een goede dag aan het front. Juist op het moment toen Goliath dreunend en snorkend voorbij kwam. David schroomde niet wat te zeggen tot de eer van God Zijn oudste broer vaart hevig uit. "Wat doe je hier?" zo ongeveer klinkt zijn berisping. Toen zei David: "Wat heb ik nu gedaan? Is er geen oorzaak?" Meerdere keren hebben grote broers onze kleine SGP verweten. Het recht van bestaan betwist. Partijgenoten, ter gelegenheid van wel dra ons vijftenzestigjarig bestaan, u wek ik op met de woorden van die kleinste: Is er geen oorzaak? In al onze zwakheid bestaat in die vraag onze kracht. Ja waarlijk, er is oorzaak.

Het gaat om allerhoogste belangen. Wij zingen kerk en maatschappij welgemeend toe: "Om 's HEEREN huis, in u gebouwd, waar onze God Zijn woning houdt, zal ik het goede voor u zoeken." Zo zijn wij georiënteerd. Zo zijn wij gemotiveerd.

Dankbaar memoreren wij wat wij in al die afgelopen jaren hebben mogen zijn, en hebben mogen doen. In 1963, toen ik in de Kamer kwam, waren wij gedrieën, nu hebben wij naast onze leden medewerkers. Persoonlijke assistenten, studie- en voorlichtingssecretarissen en zijn wij meer dan verviervoudigd. Lof ook voor de inzet van allen het afgelopen jaar.

We kregen een Ds. Kerstenhuis. Daar hangen beeltenissen van hen die vele jaren de partij en wat meer is die beginselen hebben gediend en de naam van de partij hooggehouden. Wij gedenken allen, zowel die leiding gaven of volgden, die in de loop der jaren en bijzonder ook die dit voorbije jaar ons zijn ontvallen. Hun gedachtenis zij tot zegen. Bijzonder gedenken wij de laatste overlevende van de oprichters van de partij, wijlen Ds. R. Kok, die kortgeleden overleed.

In veel en velerlei hebben wij gefaald en gefeild. Veel had niet mogen zijn en veel had niet mogen ontbreken. Veel slapheid voor ijver, veel woorden voor daden, misschien wel eens twist en tweedracht voor samenbinding en eendracht, veel zelf bedoelen voor het zoeken van de ere des HEEREN alleen. Hij, de HEERE, droeg ons. Hij verdroeg ons. Land en volk zwaar in verval? Wie ontkent. Maar waar stonden wij en welke was onze houding? Verzuimen trouw en plicht?

*Van geslachte tot geslacht
Wordt, naar onze dure plicht,
Bij het volk Uw gunst herdacht,
Wijl Gij Zelf, o HEER, hen richt,
En aan hen, schoon diep in schuld,
Met berouw gedenken zult.*

Dat gedenken van Gods kant hebben voor ons herdenken het laatste woord. Waarachtig gedenken heeft meermalen een angstige voorgeschiedenis. Zo leze wij in de 77^e psalm. Eén van de twaalf van Asaf, die een typische verwantschap tonen. De genoemde psalm van Asaf geeft verslag van benauwdheid en vertwijfeling. Zal dan de HEERE in eeuwigheden verstoten? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Het zijn vragen waarmee de geestverwanten van deze Asaf ook thans worstelen. Het geloof behouden, wanneer dat geloof waarachtig is en meer dan traditie, meer dan koppige sleur en meer dan vromigheid van het vlees, is een grote zaak. Voor Asaf komt de omslag. De aanvechtingen hebben een grens. Dat is het ware leven. Die grens blijkt tevens het keerpunt. Daarna zeide ik: Dit krenkt mij. De rechterhand van de Allerhoogste verandert. Dan breekt het door. Ik zal de daden des HEEREN gedenken, ja, ik zal gedenken Uwe wonderen vanouds her, en zal al Uwe werken betrachten, en van Uwe daden spreken.

In 't oog Zijn daân. Ons volk heeft een kostbare geschiedenis. Rijke eer woonde in dit land. Dure vrijheden waren rijkelijk ons deel. De vreze Gods kenmerkte het verleden. Daarom hebben wij aanzienlijk veel te verliezen. Derhalve ook niet weinig te verantwoorden. Staatkundig gereformeerde politiek wortelt diep in onze nationale historie.

Slechts enkele weken nog geleden herdachten wij hoe het antichristelijk nationaal socialisme bij onze oosterburen de teugels greep. Een vulkanische uitbarsting van apocalyptische vernietiging en vernieling volgde. Gods barmhartigheid gedoogde dat wij opnieuw in vrijheid mochten wonen.

Helaas consumeerde het volk, waartoe wij behoren, die vrijheid als deksel van boosheid. Een stroom van ongerechtigheden verkreeg de overhand. In wetgeving en in uitleving worden de rechtvaardige inzetten des Heeren weggehoond. Er is vraag naar koren en most. Om daarmee in wellust te leven.

Tot op de dag van heden zuchten wij onder de gevolgen van wat vijftig jaar geleden begon.

Eerst na de barre jaren het uitbundig herstel dat doorsloeg in een welvaart, die niet houdbaar bleek. Op dit ogenblik vragen wij ons af of wij niet verzeild zijn in situaties als in de dertiger jaren voor de machtsgreep van het fascisme, dat gedijde in een sfeer van ontevredenheid, wrevel, naijver, polarisatie, zinloosheid en doelloosheid. Explosief zijn de omstandigheden omdat eveneens als restanten van de krachtmeting, die de laatste oorlog was, problemen zijn opgeroepen of onopgelost gebleven. Ik noem de oost-west-verhouding, de noord-zuid-tegenstelling, de plaats van Israël in het Midden-Oosten tengevolge van de Holocaust.

Misschien zijn vanwege de gigantische wapensystemen tot dusver botsingen op wereldschaal zoal niet van kosmische omvang, uitgebleven. Garanties bestaan geenszins. Deze dagen gaan in verwarrende oploop machten en mensenmassa's elkaar te lijf met vredesinitiatieven. Zo paradoxaal leven wij. Het ware vredesinstituut, de vergadering van Christgelovigen, is verdeeld, ook over de machtsblokken en schrompelt ineen. Het is een enorme, ja mensonmogelijke taak voor de gemeente in de gespannen wereldomvattende toestanden, krachtens opdracht en duren plicht, voorzichtig te wezen als de slangen en oprecht als de duiven. Ook en juist met name als het gaat over de afschrikwekkende wapens. In het "zowel" ligt het onmogelijke voor mensen. Oprecht, maar daarom niet onvoorzichtig. Voorzichtig en daarom niet onoprecht.

Voorzichtig als het dier dat satan symboliseert. Oprecht als de vogel die de Heilige Geest in gedaante nabij brengt.

Voorzichtig als de slangen en oprecht als de duiven, schapen zijn te midden van de wolven.

Daar ligt de roeping van de gemeente, Daar heeft de politiek zich van aan te trekken als zij iets wil terecht brengen van de letter C van christelijk.

Als schapen. En de jonge man achter de schapen was de kleinste, "Wat doe je hier? Waar de grote mogendheden snood ontwerpen smeden. Het is vermetelheid en nieuwsgierigheid om erbij te zijn." Laat het dan klinken. Is er geen oorzaak? Kan iemand straffeloos de levende God honen? De HEERE tergen door gedrag. Het gaat om Zijn Naam, zo groot, zo heilig t' achten. Tegen de consequente verbanning van Christus uit het staatkundig en maatschappelijk leven is ons verzet. Tegen de verdrijving van de Wet Gods uit het rechtsbestel. Tegen de beangstigende ontbindingsverschijnselen in de samenleving. Doch niet naar de mode van deze tijd in doemtermen overheersend negatief, maar vanuit eerlijk zelfkennis en krachtens geboden en geschonken liefde in respect afdwingende positieve zin. Zo is staatkundig-gereformeerd, zo moet staatkundig-gereformeerd zich ontplooien.

De ontmanteling van de zogenaamde verzorgingsstaat is de voornaamste zorg voor het nieuwe kabinet. Het is evengoed onze zorg. In het licht van de geschiedenis van vele laatst jaren en van de reacties op terugdringing vraag ik mij af of de naam verzorgingsstaat, zo breed ingeburgerd, wel de juiste moet heten. Was het niet een staat van verregaande zorgeloosheid, die ons geruime tijd parten speelde? Grote zorg moet zich meester maken om voorzieningen te treffen daar waar echte nood zich manifesteert. Zorg om zich te gedragen naar de wijze raad Gods. Zorg weder te keren tot de HEERE, opdat Hij tot ons wederkeren met zegen en met de voorwaarden voor een stil en gerust leven.

Dezer dagen rees ook de herinnering aan de bittere watersnood, die in eigen kring ook smartelijke wonden sloeg. De herdenking moge leiden tot behoedzaamheid. Dat niet andermaal een ramp ons treft. Gods hart was niet in de calamiteit, wel Zijn hand. Ook deze daden willen wij in het oog houden. De zegendaden, maar tevens de tuchtmaatregelen. Het moge elkeen waarschuwen. De HEERE laat niet spotten. Allerminst met Zichzelf. Of zou het zo ver en zo laat reeds zijn dat meer slaan

geen zin heeft? Omdat we de afval zouden vermeerderen. Het ganse hoofd is krank, en het ganse hart is mat. Ja, het lijkt vandaag wel bij ons, overal bij ons en in de gehele wereld of alles ziek is. Hoe langer hoe sterker en vaker denken wij in termen van totaliteit. Alles. Over de gehele wereld. Meer en meer gaan gedachten uit naar voleinding.

Laten wij om te beginnen onder ons eens nagaan wat ons kan verenigen om als één man te staan, en staande te blijven. Wie weet welke noden aanstaande zijn?

De wateren zagen God en beefden.

Afgronden waren beroerd.

Gods pijlen flitsten daarheen.

Het geluid van Gods donder was rondom.

Bliksemen verlichtten de wereld.

De aarde werd beroerd en daverde.

Gods weg was in de zee.

Zijn pad in de grote wateren.

Zijn voetstappen werden niet bekend.

Wie kan precies Zijn spoor aangeven? Het loopt uit op grandioos noodweer.

Maar heft dan uw hoofden opwaart.

Dwars door stormvlagen en bliksemschichten.

Leidt God Zijn volk als een kudde.

Het motief van herder en kudde,

geliefd in deze Asafs psalmen,

glorieert ook in deze.

God leidt Zijn volk als een kudde,

door de hand van Mozes en Aäron.

Mozes en Aäron, kerk en staat,

hebben roeping en taak

tot de voleinding.